

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з державного управління
Козаченко Юліани Павлівни на дисертацію «Імплементация інституту
державної власності в систему місцевого самоврядування та діяльність
закладів охорони здоров'я», яку подано на здобуття наукового
ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю
25.00.04 – місцеве самоврядування

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок з науковими програмами

У 2015 році Уряд України ініціював трансформаційну реформу системи охорони здоров'я з метою поліпшення стану здоров'я населення та забезпечення фінансового захисту від надмірних витрат «з власної кишені» шляхом підвищення ефективності, модернізації застарілої системи надання послуг та покращення доступу до якісного медичного обслуговування. Впровадження реформи відбувається успішно, створено Національну службу здоров'я України як найважливішого провідника змін у системі охорони здоров'я, а також починають з'являтися відчутні результати на рівні первинної медичної допомоги. Однак, присутні також серйозні виклики. Забезпечення загальної стабільності розподілу бюджету на охорону здоров'я та визнання пріоритетною сфери громадського здоров'я (заохочення до здорового способу життя та попередження захворювань) і первинної медичної допомоги матиме ключове значення для покращення медичних послуг на первинній ланці.

Місцеві органи влади повинні відігравати важливу роль як власники установ і органи фінансування, проте необхідний подальший національний діалог щодо узгодження децентралізованих функцій з пріоритетами національної політики в галузі охорони здоров'я. Для забезпечення сталості реформи важливо забезпечити розподіл відповідальності за її

проведення між основними зацікавленими сторонами, включаючи місцеві органи влади, надавачів послуг та населення. Це є об'єктивною причиною для трансформації форми власності, яка є притаманною для закладів охорони здоров'я. В регіонах вони практично всі функціонують як складові комунальної (муніципальної) власності.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного університету водного господарства та природокористування за темою «Інформаційні комунікації в соціокультурній та економічній сферах» (номер держреєстрації 0118U001642, 2018–2022 рр.), в якій авторкою розкрито пріоритетні шляхи вдосконалення системи охорони здоров'я на регіональному рівні в умовах децентралізації.

Ступінь обґрунтованості, достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації

Аналіз змісту дисертаційної роботи та автореферату Обуховської Лариси Іванівни дозволяє зробити висновок про вагоме методологічне обґрунтування, теоретичну глибину, змістовну збалансованість викладення матеріалу дослідження.

Обґрунтованість та достовірність висновків та рекомендацій, зроблених у дисертаційній роботі визначаються значною кількістю викладених наукових положень, отриманих в результаті глибокого аналізу фахової літератури, фактологічних матеріалів та статистичних даних.

Обуховською Л.І. чітко сформульовано та окреслено мету та завдання дослідження, обґрунтовано методичні підходи до їх виконання.

Теоретичним підґрунтям у процесі підготовки дисертації є праці класиків науки про державне управління, праці українських та зарубіжних вчених, законодавство України та нормативні акти. Під час роботи над дисертацією використано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження:

аналізу, синтезу, індукції, дедукції – для вивчення сутності й особливостей державного управління системою охорони здоров'я України та регулювання діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в умовах децентралізації; еволюційного аналізу – для дослідження державного регулювання інституту комунальної власності; теоретичного узагальнення – для визначення теоретичних основ функціонування медичних закладів у формі комунальних підприємств та дослідження механізмів забезпечення діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в умовах реформи децентралізації; класифікації – для аналізу діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в Рівненській області та систематизації основних проблем їх розвитку; порівняння – для дослідження розвитку процесу децентралізації та аналізу створення комунального підприємства – Центру первинної медико-соціальної допомоги; статистичного аналізу – для визначення напрямів діяльності комунального підприємства «Рівненська обласна клінічна лікарня» в умовах реформування системи охорони здоров'я; соціологічні – для визначення напрямів трансформації управління системою охорони здоров'я на основі опитування експертів; графічні – для використання в аналітичних, теоретичних і рекомендаційних положеннях щодо проведення реформи децентралізації та шляхів удосконалення діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях

Автором повною мірою викладено матеріали дисертації в опублікованих працях. Основні результати дослідження викладено в 14 наукових працях, з яких: 1 – монографія у співавторстві, 5 – статті в наукових фахових виданнях України, 2 – статті в іноземних виданнях, 2 –

статті в інших виданнях, 4 – матеріали конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належить особисто авторці, становить 12,9 д. а.

Наукова новизна отриманих результатів

Подана дисертація Обуховської Л.І. має значний рівень наукової новизни і характеризується сучасним науковим підходом до вирішення поставленої мети – обґрунтуванням теоретико-методичних засад та розробка науково-практичних рекомендацій щодо державного регулювання діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я в умовах децентралізації.

До найбільш значущих наукових положень слід віднести:

за рівнем вперше комплексну систему вдосконалення діяльності комунального підприємства закладу охорони здоров'я відповідно до Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020», яка, на відміну від існуючих, базується на напрямках Програми: технології, здоров'я населення, фінансування, профілактика та виявлення хвороб, наука і інновації, соціальні складові здоров'я, – що надало змогу сформувати напрями діяльності комунального підприємства як великого регіонального медичного центру;

за рівнем удосконалено:

науковий підхід до систематизації процесу розвитку комунального підприємства закладу охорони здоров'я в об'єднаній територіальній громаді, який, на відміну від існуючих, базується на розвитку громади, системи охорони здоров'я в громаді та комунального підприємства закладу охорони здоров'я в громаді, що надає змогу розробити єдину стратегію такого розвитку;

методи системного порівняння діяльності комунальних підприємств охорони здоров'я регіону, які, на відміну від існуючих, базуються на

систематизації спільних проблем, що надало змогу виявити такі з них: матеріально-технічні та фінансові, організаційні, інституційні, кадрові;

наукові підходи до організації проведення соціологічного дослідження з визначення напрямів трансформації управління комунальними підприємствами закладами охорони здоров'я на основі опитування експертів, яка, на відміну від існуючих, базується на виявленні проблем регіонального характеру, опитуванні практичних фахівців – менеджерів системи охорони здоров'я та надає змогу окреслити перспективні напрями реформування діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я, перш за все в сільській місцевості;

за рівнем набули подальшого розвитку:

теоретичні підходи до систематизації еволюції поглядів авторів на інститут власності, які, на відміну від існуючих, базуються на поєднанні поглядів провідних учених минулого та сучасності, розкривають їх основні концепції, що надало змогу створити наукове підґрунтя для ефективного використання комунальної власності в системі місцевого самоврядування;

механізми державного регулювання діяльності комунальних підприємств закладів охорони здоров'я, які, на відміну від існуючих, враховують комунальну форму власності як найбільш притаманну розвитку місцевого самоврядування, що надає змогу підвищити якість надання медичних послуг у регіоні;

сучасна концепція децентралізації на основі використання досвіду Польщі, яка, на відміну від існуючих, базується на підходах спільного фінансування проектів у сфері охорони здоров'я, що надає змогу вдосконалити співробітництво територіальних громад у форматі створення спільного комунального некомерційного підприємства ЦПМСД;

наукові підходи до регулювання діяльності комунального підприємства закладу охорони здоров'я на основі проведення статистичного дослідження окремих показників його діяльності, які, на відміну від існуючих, спрямовані на визначення відповідності напрямів

розвитку підприємства положенням Програми «Здоров'я 2020» та його інтегрованості в систему охорони здоров'я на місцевому рівні, що дало підстави для висновків про відповідність такого розвитку положенням Програми

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів

Наукові дослідження, висновки, зроблені за їх результатами є підставою для подальшого поглибленого наукового вивчення теорії державного управління, місцевого самоврядування, розроблення рекомендацій щодо підвищення дієвості та ефективності механізмів трансформації державної форми власності в процесі реформування системи охорони здоров'я.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені автором в дисертаційній роботі теоретичні положення та практичні рекомендації служать основою формування й удосконалення механізму державного регулювання діяльності системи охорони здоров'я на місцевому рівні. Основні ідеї та висновки дослідження доведено до рівня конкретних методик, положень та рекомендацій. Вони можуть бути використані в практичній діяльності державними органами управління, органами місцевої влади, комунальними підприємствами охорони здоров'я, громадськими, міжнародними організаціями, іншими інституціями.

Наукові дослідження, висновки, зроблені за їх результатами, є підставою для подальшого поглибленого наукового вивчення теорії державного управління, дослідження процесів імплементації інституту державної власності в систему місцевого самоврядування та діяльність закладів охорони здоров'я.

Матеріали щодо вдосконалення системи підготовки кадрів для місцевого самоврядування в Рівненській області на основі впровадження

світового досвіду було застосовано в діяльності місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Об'єднані територіальні громади Рівненщини» (довідка від 22.04.2020 № 48).

Матеріали дисертації щодо відповідності діяльності закладів охорони здоров'я положенням Програми «Здоров'я 2020» було застосовано в діяльності Комунального підприємства «Рівненська обласна клінічна лікарня» Рівненської обласної ради (довідка від 11.06.2019 № 345/054).

Результати дослідження, спрямовані на визначення та систематизацію проблем комунальних підприємств закладів охорони здоров'я, впроваджено в діяльність Комунального підприємства «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної Ради (довідка від 12.05.2019 № 214/89У).

Матеріали дисертаційної роботи було використано в навчальному процесі Рівненського державного гуманітарного університету при викладанні дисциплін «Організація охорони здоров'я» та «Менеджмент охорони здоров'я» (довідка від 18.06.2019 № 01-12-53).

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Аналіз тексту автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України.

У авторефераті відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого Обуховською Л.І. дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Відзначаючи значні теоретичні та практичні результати дисертації Обуховської Л.І., слід зауважити, що дослідження містить деякі дискусійні положення:

1. Оскільки дисертація має специфічну спрямованість на дослідження процесів трансформації державної власності в комунальну в сфері охорони здоров'я, то було б доцільним виокремити на рисунку 1.1 «Класифікація об'єктів комунальної власності» групу об'єктів медичної сфери;

2. В таблиці 1.6 дисертації «Очікування пацієнтів та лікарів, щодо поліпшення роботи комунальних підприємств – закладів охорони здоров'я» необхідно було б більше розкрити аспекти, що стосуються з очікуваннями щодо діяльності лікарні як об'єкта комунальної власності;

3. На рис. 1.7 дисертації «Архітектура системи реформування охорони здоров'я у відповідності до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» автором не виокремлено специфіку фінансових гарантій, що пов'язана із функціонуванням закладів охорони здоров'я як комунальних підприємств;

4. В першому розділі дисертації автором надано стандарти обслуговування хворих на первинному рівні, але не робиться при цьому висновків щодо якості та доцільності цих стандартів у відповідності до вимог населення та іноземного досвіду;

5. Матеріали другого розділу щодо динаміки створення об'єднаних територіальних громад та представлений рейтинг областей України щодо формування спроможних громад не надають уявлення про рівень вирішення соціальних та медичних питань в цих регіонах та громадах;

6. В проведеному автором соціологічному дослідженні брали участь фахівці, які працюють в управлінських підрозділах закладів системи охорони здоров'я Рівненської області, однак, фахівці з

управлінських структур обласного та районного рівня не приймали участі в опитуванні. Їх думка біла б важливою в процесі наукового аналізу;

7. На основі проведення аналізу окремих напрямів діяльності Рівненської обласної клінічної зроблено висновки, про зростання якості надання послуг, тому що на одного пацієнта лікарні приходиться більше оздоровчих та профілактичних процедур. В той же час, кількість хворих, які отримують ці процедури знижується. Не зрозуміло, які автор вбачає шляхи для підвищення кількості пацієнтів, що обслуговуються?

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертація Обуховської Лариси Іванівни вирішує важливе наукове завдання, є завершеним, комплексним, самостійним науковим дослідженням, виконана на високому теоретичному рівні, має вагомое теоретичне і практичне значення для імплементації інституту державної власності в систему місцевого самоврядування та діяльності закладів охорони здоров'я. Вирішенні завдання, новизна дисертації, ступінь обґрунтованості концептуальних положень, висновків і науково-методичних розробок свідчать про високу професійну кваліфікацію і наукову зрілість дисертанта. Опубліковані автором праці та автореферат повною мірою відображають основні положення дисертації.

За науковим рівнем, сутністю аналітичних досліджень їх новизною, дисертація «Імплементація інституту державної власності в систему місцевого самоврядування та діяльність закладів охорони здоров'я», відповідає нормативним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету

Міністрів № 656 від 19.08.2015 р., а її автор – Обуховська Лариса Іванівна - заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування.

Офіційний опонент:

Перший заступник начальника
Головного управління ДПС
у Запорізькій області (м. Запоріжжя),
кандидат наук з державного управління

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Ю.П. Козаченко".

Козаченко Ю.П.